

УДК 535.6:721+747+75

О. Д. Пилипчук,

*старший викладач кафедри рисунка та живопису
Київського національного університету будівництва та архітектури*

ВЗАЄМОДІЯ КОЛЬОРУ І ФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ ТА ПРОЕКТУВАННІ (на прикладі аптеки в м. Києві)

Анотація: в статті піднято питання про актуальність використання кольору в сучасному мистецтві та проектуванні інтер'єрного простору, та його взаємодія з художньою формою в візуально-просторовому середовищі. Взаємодія кольору і форми як інструмента в сучасному мистецтві та розглянуто на прикладі аптеки в м. Києві.

Ключові слова: колір, інтер'єрний простір, художня форма, мистецтво і дизайн.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Розробка відповідає загальному профілю наукових досліджень кафедри рисунку і живопису КНУБА за темою «Колір і форма» в навчальній програмі курсу «Колористика» та програмами підготовки фахівців за спеціальностями «Образотворче мистецтво», «Архітектура».

Постановка проблеми. Вирішення інтер'єру – це складне поєднання архітектурної форми, конструкції, простору, масштабу, пропорції, ритму, кольору та світла, направлені на створення гармонійного естетичного середовища та максимальну відповідність функціональному призначенню даного приміщення. При комплексному вирішенні інтер'єрного простору беруть участь такі сфери діяльності як архітектура, мистецтво і дизайн.

В роботі художника, архітектора та дизайнера важливе значення має художнє та естетичне вирішення візуально-просторового середовища.

Виклад основного матеріалу. Об'єкт образотворчого мистецтва, розташований в просторовому середовищі, впливає на людину за допомогою фізичної форми (простір, лінії, об'єми); художньої форми (пропорції, ритм, масштаб) та за допомогою різних змістових асоціацій (вираження певного почуття, змісту, сюжетної складової) [8].

При певних умовах організації, фізична форма являється матеріалом художньої форми, яка виражає певний художній образ. В процесі структурної організації різних візуальних елементів форми в числі і художніх формується цілісний зоровий образ, при цьому колір відіграє не останню роль. В будь-

якому об'єкті мистецтва колір не може існувати у відриві від форми. Форма як і колір володіє виразністю та цілісністю. Виразні якості форми та кольору діють одночасно та підтримують і взаємно впливають одне на одного.

Колір і архітектурні форми тісно взаємодіють один з одним. Візуальне сприйняття будь-якої форми неможливо без розуміння її колірної характеристики, при цьому використовуючи різні колірні рішення можна змінити композицію простору і асоціативне сприйняття розташованої в ній форми. Колір підпорядковується формі яка йому відповідає, таким чином відбувається формотворча дія поліхромії. Відомий дослідник в галузі кольору Йоханес Іттен пов'язує абсолютне значення кольорів і плоских геометричних форм [5]. Художники К. Малевич та В. Кандинський в своїх працях розглянули асоціативні зв'язки між кольором та формою. Художні засоби, які були створені в абстрактному живопису, виявились дуже цікавими та плідними для сучасної мистецької культури. Прийоми, які застосовували у своїй творчості багатими практичними ресурсами і були з легкістю перенесені в сферу дизайну в архітектурі. На сьогодні ці методи активно використовуються для декоративно-прикладного мистецтва, дизайну тощо.

В сучасному мистецтві та проектній культурі відбулась трансформація модерністського розуміння взаємодії форми та кольору. Зміна форми не тільки її візуального сприйняття, але і відчуття асоціативної структури предмета викликано зовнішніми світовими процесами, економічними, соціальними, культурними. В зв'язку з поширенням цифрових засобів проектування, зміною світосприйняття та потреб сучасної людини взаємозв'язок кольору та форми набув нових значень. З суто допоміжної, асоціативної, роль кольору в наш час змінилась на головну, перетворивши його на активний інструмент формоутворення. Стала актуальна заміна справжнього продукту і відповідна зміна його зовнішнього вигляду. Це визвало актуальність звернення до проблеми функції кольору.

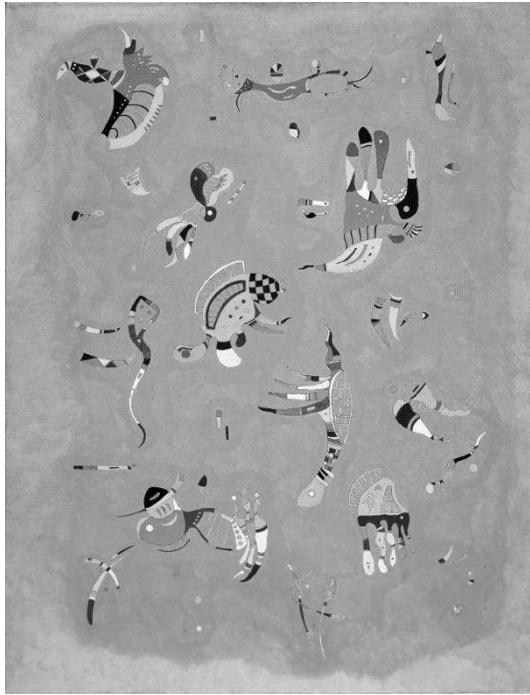
Сучасна аптека яка розташована в м. Києві, цілком відповідає цим загальним положенням (автор проекту О. Фоміченко-Закуцька, художник О. Пилипчук, реалізація 2012 р. (рис.3, 4, 5, 6). Ідеєю проекту послужила картина В. Кандинського "Блакитне небо" (рис.1) 1940 р. Композицію роботи заповнюють "дивовижні фігури з ріжками, сплющені і розтягнуті, приземкуваті и витончено витягнуті" [2]. Дослідники по різному розглядали основний зміст полотна, в даному випадку авторка проекту відштовхувалась від концепції "вільної інтерпретації біологічних форм" [2]. Образне та композиційне рішення інтер'єру аптеки вирішується за допомогою художньо-зображувальних елементів, створених за мотивами творчості художника.

Одне з головних значень в композиційному рішенні аптеки отримує колір і лінійна форма. У своїй структурі лінійна форма характеризується протяжністю, безперервністю та цілісністю [6]. Поліхромія фасадів шафи-пеналу виступає в контрасті по колірному тону насиченості кольору і фактурності матеріалу з цією формою. Лінійна форма виступає активним елементом і визначає як просторово-фактурні властивості, так і вирішуючи завдання характеру композиції, фіксуючи увагу на художньо-зображувальні форми. Фактура поверхонь повністю змінює розуміння матеріалу – огорожувальні пілони, які розглядаються як лінійна форма, виготовлені з МДФ і пофарбовані кольоровим лаком, при цьому створюється враження, що вони зроблені з матеріалу пластика. Декоративний живопис, виконаний акриловими фарбами з використанням техніки декупажа, перетворює фасади шаф, маючих первинно глясову фактуру, на матову. Тут виступає на перше місце роль кольору і фактури матеріалу. Виробниче забарвлення пілонів різко контрастує з ручною роботою при цьому створюється відчуття об'ємності зображувальних елементів, присутності аутентичності, а так само ексклюзивності. Застосування об'ємної скульптурної композиції (скульптор А. Полубок (рис.2)), яка виконана в гіпсі але пофарбована глясовою фарбою яскраво червоного та синього кольорів, маскує матеріал і також дає ілюзію що вони зроблені з матеріалу - пластик. Заміна природного забарвлення матеріалу на повністю протилежний йому продукт асоціюється з авангардними течіями і доречно підходить до розкриття теми композиції в інтер'єру.

Фактурно-просторова властивість кольору впливає на ілюзорну деформацію форми і ціле композиційне вирішення інтер'єру [6]. Відступаючий по своїй фактурності і площинний за своїм психологічним значенням, холодний колір фону шафок "блакитних хмар" знаходиться в різкому контрасті з лінійною формою (панелей пофарбованих у яскраві виступаючі насичені кольори). Створюється ілюзія глибинності простору, розширеного приміщення, що має замкнуту кубічну форму. Так само цей контраст створює відчуття чистоти і стерильності, що має дуже важливе значення для аптеки. Відбувається психологічний вплив кольору і форми.

Аптека, по своїм функціональним ознакам зорієнтована на реалізацію фармацевтичної продукції, роботу з відвідувачами і тому повинна виконувати роль торгового приміщення.

Крім оформлення інтер'єру, виникає необхідність правильного розміщення товару. Різноманітний за кольором товар медикаментів є гармонійним продовженням художньої форми, ритмічно повторює її і не викликає дисбаланс із загальною композицією, а також акцентує увагу відвідувача.

Рис.1. В. Кандінський “Блакитне небо”

Рис.2 . Скульптурна композиція, скульптор А. Полубок

Рис.3. Інтер'єр аптеки в м. Києві. Автор проекту О. Фоміченко-Закуцька, художник О. Пилипчук, реалізація 2012 р

Рис.4. Фрагмент художнього розпису на фасаді шафи-пеналу (акрил, декупаж)

Рис.5. Фрагмент інтер'єру аптеки

Рис.6. Фрагмент інтер'єру аптеки

Висновки. Сучасне впровадження функціонування і взаємодія кольору та форми, їх робота в середовищі є актуальним і перспективним напрямком, що розширить арсенал можливостей митців та проектувальників.

Подальший напрямок дослідження полягає у аналізі інших колористичних складових інтер'єрного середовища.

Література

1. Алексеев С.С., Теплов Б.М., Шеварев П.А. Цветоведение для архитекторов. – М.; Л.: Из-во ГОНТИ, 1938, 158 с.
2. "Великие художники" №98, В. Кандинский. – К.: ООО "Иглмосс Юкрейн", 2005 – 32 с.
3. Иконников А. В. Художественный язык архитектуры. – М.: Иск-во, 1985 – 175 с.
4. Ефимов А.В. Формообразующее действие полихромии в архитектуре. – М.: Стройиздат, 1984 – 168 с.
5. Иттен Иоханнес. Искусство цвета. – 3-е изд. – М.: Изд. Д.Аронов, 2004 – 96 с.
6. Степанов Н.Н. Цвет в интерьере. – К.: Вища школа, 1985. – 184 с.
7. Фрилинг Г., Ауэр К. Человек – цвет – пространство – М.: Стрйиздат. 1973 – 141 с.
8. Чернявський К. В. Психофізіологія сприйняття людиною елементів художньої кераміки в інтер'єрах лікувальних закладів // Вісник ХДАДМ, випуск 14 – Харків, ХДАДМ, 2008. – 157-158 с.

Аннотация

В статье поднят вопрос об актуальности использования цвета в современном искусстве и проектировании интерьерного пространства и его взаимодействие с художественной формой в визуально-пространственной среде. Взаимодействие цвета и формы как инструмента в современном искусстве и, рассмотрен на примере аптеки в Киеве.

Ключевые слова: цвет, интерьерный пространство, художественная форма, искусство и дизайн.

Abstract

The article raised questions about the relevance of the use of color in modern art and design of interior space and its interaction with the art form in visual-spatial environments. The interaction of color and form as a tool in modern art and, considered on the pharmacy in Kiev.

Keywords: color, interior space, art form, art and design.